

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

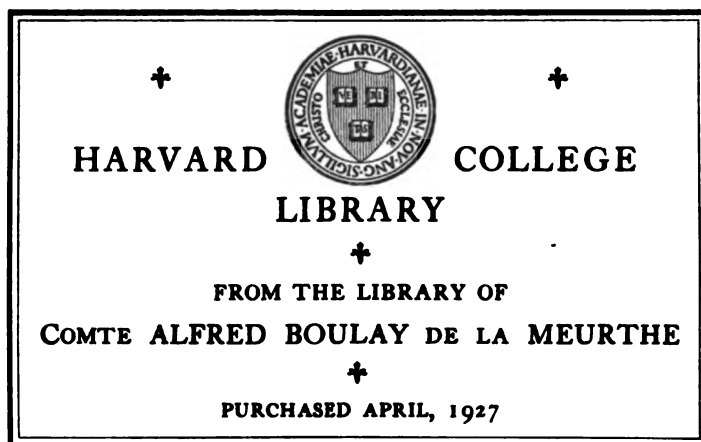
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Educ 5035.12.5

ANT. IOS. TESTA

ITAL: SCIENT: ACAD: LXVIRI

BONON: ITAL: STUD: UNIVERS:

RECTORIS,

ET CLIN: MED: PROF: ORDIN:

ORATIO

HABITA PRO SOLEMNI STUD: INSTAURATIONE,

V. KAL. DECEMBRIS ANNO MDCCCIII.

ITAL. REIPUBL. II.

BONONIÆ MDCCCIV.

EXCUD. IAC. MARSICLI

TYPOGRAPHUS DEPUTATUS.

Edue 5035.18.5
✓

HARVARD COLLEGE LIBRARY
FROM THE LIBRARY OF
COMTE ALFRED BOULAY DE LA MEURTRE
APR 11 1927

FRANCISCO MELZIO

ITALICÆ REIPUBLICÆ

PRO-PRÆSIDI

ANT: IOSEPH TESTA

BONON: ITAL: STUD: UNIVERS:

RECTOR D. D. D.

Cum Ego Juris sanctitatem, & splendida Veri, & Recti exempla, sola & fortissima Reipublicæ munimenta, animo intueor, hisque circumspiciendis, Artium, & Scientiarum Professores imprimis constitui, nequeo profecto Patres Sapientissimi, quin vestri meique officii amplitudine vehementer commovear, multoque majora, quam Ego saltem novissimus homo, dare possim, nos Civibus Universis debere judicem. Jam etenim ut de Legibus si leam, quas si non auctoritate omnino vestra perferre, interpretari tamen, & Populo ostendere, & denique Lege agere, vestrum plane est, tanta præterea apud Vos serendorum in Civitate morum, vis inest, & ratio, ut nec potiora quam ab uno vestrum quolibet, sive ad intuendum, sive ad imitandum exempla sint plane sumenda, neque aliunde plura possint patriæ Virtutis alimenta suffun-

di. Verum namque cum in se perfecta & ad summum perducta Natura ea sit, quam nos Sapientiam dicimus, ecquid inveniri, præstabilius homine poterit, quem Respublica, quem Civium ordo universus, Sapientiæ Professore salutavit, cuique humana omnia, vitas submisit, fortunas, foedera, pacta, negotia, instituendos denique præsentis non modo, sed futuros usque singulos homines? Quæ tanta muneris Dignitas non eos solum respicit, qui propius de Jure disserunt & Civiles res tractant; sed & Mathematicos, & Medicos, & Phisicos, & Oratores, & Pœtas etiam, & Sapientiæ Cultores omnibus modis, quotquot hic sumus omnes: omnibus siquidem Disciplinis commune id est, cognatione quadam inter se contineri, aliamque ab alia participare, adque Societatis bonum, & publicam animorum virtutem, similiter singulas conspirare;

O præclaram, eandemque invidiosissimam gerendæ vitæ, & officii rationem, unde hominum comunio pendet universa, unde eadem, & foveri queat, similiter atque omnis corrumpi, unde Pacis, & Belli, & vitæ, & interitus, unde postremo

Imperia ordiantur, constant, & occidant, unde denique quidquid bonorum, malorumque est in vita, luculento flumine promanet! Quamquam & istud adhuc præstabilius, Sapientiæ erga Genus humanum majestatem, & sapientium Virorum in gerenda Republica principatum, hic Bononiæ, nominavisse: quæ ingentibus perpetuo animis prædives, summo Populorum omnium consensu, quod vix Memphi, & Athenis licuit, perennis Ingeniorum altrix, & Mater Studiorum est habita. Quo factum est, ut apud excultas complures gentes, Scientiarum Academiæ, vel a Bononiensibus omnino Sapienciam hauserint, vel ab his certe, quos sole fecundavit Bononia suo; sed quoque, ut nihil magnum, vetus nostrique temporis historia efferat, quod non magnopere Bononiensium opera fuerit perfectum.

Sit itaque omnis mea vobiscum, Patres, oratio: Jam etenim Solemnibus hisce Academicis, more Majorum prolusurus, nihil magis accomodatum splendidissimæ hujus diei Pompæ, quam Scientiarum Consultissimus Italicæ Reipublicæ Legatus P. Moscatius, idemque Litteratis & Litteris charissimus, & Th. Somenzarius, Bononiensis Provinciæ Præ-

fectus, Vir miræ dexteritatis, & prudentiæ, præsentia honestant sua, nihil denique Vobis, & loco isto dignius, raptim dicturus constitui, quam si ad ea, quæ Vestra, & Bononiensium privato quodam jure sunt, palam dicenda consurgerem, & quid quantumque Litteris & Reipublicæ, quod unum est, simul constabiliendis Vestra omnium parte rependi posset, ipsismet gravissimis Majorum Vestrorum exemplis ostenderem. Verum namque cum cætera sapienter, tum illud sapientissime a Bacone dictum est, antiquam illam Thebanorum Sphingem, quæ subita clade editorum ab ipsa problematum ignaros viatores confoderet, puram, & meram Sapientiam fuisse, quæ ad eam similiter imparatas hominum mentes, immodice adque genus omne nefas exagitaret, pollicito contra Thebarum, seu melius Universæ Naturæ imperio, quisquis arcanas & profundissimo sitas loco, Veri formas palam aperuisset.

Quisquis igitur se, animumque suum Disciplinis devoverit, eum oportet primum sentire, se neque belluam esse, neque saxum, sed aliquid multo illis præstantius, idest rationis, & animi compotem. Quan-

tum etenim temporis ad negotia, voluptates, & corporis requiem a cæteris conceditur, tantum ad recolendas Litteras, hauriendamque Veri, & Pulchri scientiam sumpturum putabimus certe neminem, qui nihil in se, nisi fragile, & morte penitus delendum judicaverit; ut fortissimas animi dimicationes, & quotidianos reluctantis sui corporis impetus sustinere, & denique etiam, si ferat occasio, in officio manentem fortiter mori, nullum ei sit dubium. An quod sibimetipsi magnum mehercule præmium sit Virtus? Dabo equidem; sed dent mihi quoque necesse est, divinam istam animis ingenitam Virtutis gratiam, vix in alium quempiam cadere posse, nisi in eum, qui se cælesti quedam agnatione teneri, & divino animi munere locupletatum esse senserit. Quæ ipsa Immortalitatis præsensio, caduci hujus, quo induimur, Corporis angustiis nequaquam coercenda, acribus nos Gloriæ igniculis incitando impellit, eoque plus, quo duriore est itinere pergendum; quasi innatus quispiam Æternitatis sensus nequaquam sineret nos cum morte vitam dimittere, sed hanc contra cum omni posteritate adæquaret.

Quam nostram Immortalitatis præsen-
sionem proximo loco consequitur supremi
cujusdam Numinis cognitio, cui, si non pro-
pter metum, propter conjunctionem tamen,
& fere similitudinem virtutis, debitum be-
nemerentissimo cultum rependamus. An
non igitur, qui se interioribus Litteris tra-
diderit, quidquid præter corporea ista,
quæ in Mundo cernimus, odoramur, audi-
mus, & gustu experimur, & quoquo mo-
do contrectamus, reliquum omne præterea,
sibi prorsus invisum pedibus subiiciet? At-
qui sensibus adeo acquiescere, ut ab eorum
disciplina numquam discedamus, & prodest
ad veritatem, & Sapientem decet: viden-
dum tamen est, ne præter sensuum signa,
non aliquid adhuc aliud visu insigne, &
illustre, tametsi incorporeum, tantam sui
nobis significationem afferat, quantam vix
illa, quæ externo tactu percipimus. Anne,
quod Socrates de cœlo Philosophiam devo-
caverit, ut illa versaretur in terris, propte-
rea ille non hominum sapientissimus, si non
doctrina, saltem exemplo, dicitur? Anne
ultra Baconem, & Newtonum, nominis in
Philosophia perennitate contendimus? Xe-
nophanes, Epicurus, Lucretius, suspicien-

da profecto Nomina : nequaquam vero Nomine deteriores, Pythagoras, Plato, Epictetus.

Jam vero, cum singuli plane homines, gravissimo Naturæ hortatu, quæ bona iis sunt, sequantur, fugiantque contraria, quanto magis utrumque expectabimus ab homine Professoria laude insigni? Primum quidem, ut implicatas in omni sensu Veri, Bonique blanditias discernens, sibi a splendido caveat vitiorum apparatu; tum vero, nequidquam horrens Virtutum asperitates eas fortiter complectatur: hisque complexis voluntatem adiiciat, cuncta cum ratione desideraturus. His propterea, palam inter primos, operam dare Litteratum & Sapientem oportet, vitæque honestate Tironibus, & Populo spectabilem, semetipsum in potestate tenere. Quod potentissimum ante reliqua imperium soli sapienti, & libero homini competit. Jam etenim quid vilius imperio in belluas, & pecora, quod propterea sit bubulcorum, & opilionum? imperium in pueros, ludimagistrorum: in mancipia, & servos, tyrannicum, atque nefandum: erga volentes, neque vi, aut metu coactos, nequaquam profecto illaudabile; sed sui constanter potiri, & compositis omni temporis

momento sensibus , soli servire rationi , si-
ve quod idem est , universæ hominum in-
columitati , hoc Philosophorum est, hoc
Sapientium Virorum , eorumque adeo pro-
prium , ut vel prorsus in neminem , vel in
solum Sapientem cadere possit .

Quorsum illud Pithagoræ , qui Lyram
illotis manibus attingi noluit: hoc ipso præci-
piens, ea, quæ scientiarum sunt, non nisi pu-
ris hominibus esse tractanda? Quamquam di-
cent, quid Physico, quid Poetæ, quid Pictori,
cum morum , & vitæ integritate ? & heus
porro , si , quod credo , sine causa , certe
non sine exemplis dicent . Postquam enim
Physicæ res scabra , qua tegebantur , facie
procul omni exuta , muliebri fere ornatu in
vulgus prodire, nescio quo fato animorum
cultus intercudit; tantumque a moralis Phi-
losophiæ obsequio discessimus, quanto pro-
fundius terram , & maria adivimus ; &
Divini , æternique Numinis loco, cuncta il-
la Moderantis , nescio quid mortale , &
caducumprehendimus, quod vel pura , pu-
taque est Materia , vel saltem Divinitatis
omnis , Animique vacuum . Quid igitur ?
Physicis exleges vivere , atque Civilitatem
exuere licitum erit ? Scilicet ut quæ a reli-

quis hominibus officia postulantur, ii plane renuant, eoque ipso, quod Naturæ portenta ii propius super adsistant, pietatis; juris, pudoris vincula, & quidquid in hominum consociatione sanctum est, atque inviolabile liceat iis corrumpere, atque perfringere? An quod cuncta cum corporibus, eorum judicio, intereant? Quod si etiam interirent, an propterea pejerare, mæchari, latrocinari jus esset? At enim si tantum Litteratorum Hominum studiis proficimus, quantum fidei eorum Scriptis & Verbis adhibemus, propterea quod oporteat discen-tes credere, quam ædepol fidem ei habendam putabimus, qui reliquæ hominum societati nihil ipse crediderit? Quid, si Professor fiet quem dicemus eum Tyronum judicio futurum? Quamvis etenim propter humanæ naturæ infirmitatem nos vitiorum illecebræ alliciant, nemo tamen, nisi inveterata homo improbitate, admodum eo audito proficiet, quem colere nequeat. Quid de Poetis, & Pictoribus dicam? Eos quidem in multis excusare facile est, propterea quod eorum animi cum efferbuerint, fere se solos, reliquorum prorsus hominum obli-ti, respiciant. Instituendis nihilo tamen

minus hominum moribus nihil aptius esse potest Poetis, quos jamdiu sanctos Ennius dixerat, quorumque numerosa praecepta auribus jucunda teneat quisque fideliter; qualia celebrantur in primis Amphionis, & Orphei, & Pythagoræ carmina. Neque erudiendo Populo vividius, aut efficacius quidquam Pictura est; nam excellentium virorum facta iis quoque, qui litteras ignorant, ad vivum Pictorum tabulis ostenduntur.

Diximus de animo & moribus, quibus Sapientiæ particulam, quam quisque professus fuerit, eam fulciat; modo quibus officiis erga Disciplinas devinciamur, in quas ante omnium oculos incumbimus, dicendo prosequamur. Verum etenim, cum nemo quispiam impense aliquid agat, perque omnem vitam; quin ea amet, quæ facit, ex iisque delectationem quandam percipiat, æquissimum propterea jus postulat caritate, & conjunctione quadam Artibus obstringi, quas duxit quisque suas. Quo non in pretio est mare nautis, aratoribus campi, bellum denique ipsum militibus? Quæ est igitur tanta ista adversus Artes, quas agitant, nonnullorum inclementia, ut se, suaque coram ridentes Causidicus judicia, Me-

dicorum res Medici, nihil actuose, neque ex instituto tractent? Vah difficiles, & humanæ fidei prorsus fastidiosissimos homines, quorum ingentes animi vix in aliquo nobiscum consentiant. Sed non hi profecto admodum morati; scilicet quod turpe cuilibet sit errori servire, turpissimum docendo alios in eandem compellere servitutem. Quamquam non Hipocrates, aut Plato Medicinam, & Leges, quarum studiis immortui sunt, pariter criminabantur; nempe, quod suæ nemini gloriæ facile adversari queat, hisque solis artificibus istiusmodi liceat improbitate uti, quos in Arte laudemus sua numquam, sæpius prætereamus.

Quare vetus illud adagium, Spartam, quam nactus es, hanc orna, nostrum imprimis est; Artibus videlicet quas quisque colit, favendum, earumque incrementis studendum. Iam vero Baconis iudicio, pluribus hoc vitium est hominibus, ut quid opibus, & ingenio valeant, perperam iudicent. Opes plerique extollunt, animumque incusant; proptereaque leves dumtaxat res, nequaquam vero, quæ potius oportuisset, magis abscondita, & penitiora aggrediuntur. Verum autem Sapientiæ deditum,

istud ante omnia tenere necesse est, nullas Sapientiæ fatales columnas ullibi conditas extare, ultra quas hominum mentes evehi nequeant; sed contra, rerum naturalium Scientiam latissima non adhuc emensa via, iteratis magnorum animorum conatibus patere: illuc tamen perpaucis tendere datur, cumprimisque eorum nullis, qui Veritatem in Microcosmo suo, quod Heraclitus dixerat, nequaquam vero in majore mundo quæsierint. Quod superest nihilo tamen minus pretercurrendum Sapientiæ iter, non nisi hominum est. Quare animis perpetuo contendendum, & quo plus salebrarum est in via, audentius eundum, & Veri repagula fortiter perfringenda, juvante quidem ingenio, sed duce Natura. Quam cum dico, non hypotheticas captiones, non simulatas Veri formas, non ebullientis ingenii fuligines, & phantasmata, sed monstrabile; & tactile Verum, Facta, perpetua Facta dico, quorum ubique constantia Naturam sibi perpetuo similimam, falli, & fallere nesciam, praeclare arguunt. Quod si quisquam ejus Nomen & operam mentiri ausus fuerit, sive propter desidiam, sive propter ingenii intemperantiam, hei misero, quan-

tum ille in publica peccat comoda! Verum namque Respublicas, atque hominum Consortia, sine Scientiarum luce constare possibile est; imo notissimum: sed cum semel quæsitæ Veritatis loco, erroribus implicantur, nihil in hominum Conventibus tam solidum & durabile est, quod propter nugatorias & fallaces Veri simulationes, non denique omne evertatur. Jam etenim nescire, & perperam scire, immane, quantum vicissim distant. Quare maximum istud his, qui Sapientiam curant, sarcinæ pondus incumbit, ut eorum ductu homines, si licet, plus sapiant; verum illud etiam magis, ut hominum mentes ab erroribus liberentur. Animorum, armorumque impetus, bella, tumultus, cædes, ea perpetuo Rerumpublicarum exordia: sed earum, postquam conditæ sunt, incolumitas, & firmitas in vestra semper, sapientissimi Patres, manufuit, & etiamnum versatur. Vigentibus, moresque informantibus Litteris Respublicæ crescunt, occidentibus delentur.

An igitur novorum sine intermissione librorum molitionem mente agitabimus? Neque istud impense admodum; Quid enim esse potest tam subitum, & præcox, quid

inepto; & confidente homine dignius, quam librum, stantem pede in uno scribere: Iam vero, cum de eorum, qui scribant, infrequentia nulla sit expostulatio, serio eorum, qui legant, res agitur. Iam scilicet fere ultra hominum vitam, vel saltem legendi tempus scriptum fuit; ut, si quidem Sapientes a scriptorum numero metiri jus esset, cum Sapientes vix septem antiquitus inveniri potuissent, vereor, ne fatui vix septem jam modo numerarentur. Prætereo a libris Sapientem & Artificem fieri plane neminem: ut libros incitamenta potius, quam fundamenta Sapientiæ ego constantissime semper existimaverim, quorum usu plus Sapientes sapiant, eoque insipientes plus sæpius desipiant. Atqui non scriptores librorum, sed Sapientiæ Professores, seu melius, Veri, & Boni monstratores, Reipublicæ bono quærendi sunt, homines videlicet, qui Scientiis eruditi, in iisque toti suam singuli symbolam Disciplinæ suæ usu in proximum conferant; quem fructum ingenii, & Virtutis omnisque præstantiæ maximum M. Tullius edixerat. Quod si novum aliquid Veritatis criterium, vel acri partum labore, vel forte fortuna, quo aliquando fit, non-

nulis illuxerit, tunc protinus scribendum est. Neque scribendo abstineant, qui non quidem rem novam, sed tradendarum Disciplinarum methodos in melius instaurant: quo in genere multum adhuc Scientiarum incrementis prospiciendum superest. Quod utrumque Scriptorum genus, omni ætate nimium nimiumque rarum fere respexerat Lucianus, Jovem mirantem inducens, cur Deorum, Semideumque cohors omnis, quæ tot olim Liberos genuerat, tantisque inclauerat Nepotibus, suo demum tempore nullos amplius proferret: Deosque per jocum interrogat, ecquid septuagenarii jam essent, aut lege Papia, quæ Senum nuptias vetat, adstricti.

Quid igitur pro Dignitate, & incremento Scientiarum expeditissimum? editum videlicet a Zenone quidpiam simile ab eo sciscitantibus responsum: inutilium, dico, rerum ignorationem: compendiosissimam profecto sciendi, docendique regulam, nostræque ante reliquas ætati perappositam. Verum equidem est, Dialecticorum captiones apud nos eviluisse: suffectæ nihilo tamen minus in earum locum Naturalium rerum subtilitates totidem, quibus Scientiæ robur

continuo frangitur , vix multum ab antiquis iterum distant . Quas non moras sistemata Tyrociniis Scientiarum injiciunt, ut oporteat non minimam Tyrocinii partem in his absumi , non quæ discere , sed quæ dediscere Tyrones volumus . Quid non tanta profanarum vocum , & Nominum novitate peccatur , Philosophiæ glossario , jam ultra patientiam exaggerato ? quid non alterna illa perpetua Veterum & Recentiorum invidia , bifariam distributis scriptoribus , qui alterutris detrahant , faveantque vicissim ; cui bono centies dissutam Penelopes telam denuo retexere ? demite quidquid inutile Disciplinarum pondus est , & quidquid nihil ad monstrandum , & rectius faciendum prodest ; quanto brevius , & simplicius ad Sapientiam iter !

Quamquam alterum magis adhuc pestiferum vanitatis genus nostra incessit tempora , quo non exulante , aut qui sapientissimus in Arte sua sit , oportet prorsus esse neminem , vel Sapientiam ab omnibus , quotquot vivunt , hominibus in contrarias partes discissam , & tenuatam , vapæ similimam , omnem in auras vanescere . Quid enim magis pretiosum , & rarius , quam

hominem unius libri hodie invenire? Dicite jam modo, quibus in terris? Naturam, portentum illud ingens immodicæ proceritatis, complecti omnem quid plane comunius? Scilicet non amplius ab omni Sapia quique suam sibi sumit particulam: Iurisconsulti, Medici, Mathematici, Physici alterna vice subsellia mutant; quidquid singulorum fuerat, ab omnibus promiscue geritur: fitque causarum, & fori extemplo consultissimus, qui hesternâ die morituro pharmacum præbuerat, meridianis horis Physicus, sub vesperam de Deo acturus, & lucente post die quæstor, aut miles futurus. Sed non ista quidem thessalis pollicenda nuribus prodigia, circæa in antecessum vidit ætas, nec Poetarum quispiam somniavit. Nec opus, nec labor. Elementa Scientiarum, Artiumque plane cunctarum tot tantaque ubique disseminantur: brevis pagina est, molliter suaviterque exarata, videlicet, quam legat ipsa Licoris: quis abnuerit tam parvo pretio, Aristoteles, Hippocrates, Plato, Themistocles fieri?

Proh Dii immortales? tantum ne Sapientia, cœlestis illa Deum cum hominibus

communicatio violari potuit, ut & omnibus omnia similiter audere, inque Artes, & Scientias pariter cunctas, omnibus irrumperere proditum jus fuerit? quando quidem hominum vita uni tantum Disciplinæ vix satis est, totidem vero quam longissime impar. Neque mehercule magnorum quorundam ingeniorum exemplis ii se contra tueantur: scilicet quod & Aristoteles, & Plinius, nobisque propriores, Iul: Cæsar, Schalliger, & Franciscus Baco, totius Naturæ universitatem amplexi feruntur. Videant vero, quæ nostra esse possint cum paucis adeo in tam vasto hominum gurgite nantibus? cur non quæso, omnes similiter taurum stadii spatio humeris portamus, quod tamen de Milone Crotoniensi legimus? scilicet quod tantum sarcinæ pondus solis fortissimi Athletæ humeris imponi potuisset. Quid igitur mihi vobiscum ultimi, quotquot undique ex vicis, compitis, theatris, tabernis, tumultuosis concionibus erupistis novitatum buccinatores, omniumque hominum reductores, utinam solum lepidissimi! scilicet nihil vobis, cum perpetuis Licurgi peregrinationibus, studiorumque Solonis assiduitate, multoque minus cum Aegeria, quod de Numa scri-

bitur , antequam Spartanorum , aut Atheniensium , & Romanorum leges eorum quisque rogaret. Vos , Vos Cadmeorum militum instar , qui galeati , loricati , & ad bellum omnibus rebus instructi paratique , ex satis draconis dentibus e terra prosiluerunt , cum perfectis studiorum omnium institutionibus , omnique Litterarum & Scientiarum acervo , integri & adulti , quasi terrarum vomitione quadam exiluissistis. Siccine sanctissimo Sapientiæ nomine , dissolvendis , quibus homines continentur , officiis , immo Societati fere interimendæ , abuti quispiam potuit ; scilicet quod unus , aut alter in hominum memoria Naturam prorsus tenuisse omnem visus fuerit. Atqui humana hujusmodi Deorum simulacra , raris admodum longisque inter se dissita intervallis nascuntur ; nempe quod in eorum ortu , tota , diuque pene exhauriri Natura videatur , longissima post annorum quiete vix reficienda .

Quid ni igitur luctuosissimam istam Scientiarum ingluviem , Aegyptiorum more , & Pythagoræorum , poema coram quadripede canere recusantium , consulto silentio castigemus , veriti , ne quidquid Interiorum

Litterarum nobis palam sermone excidat, non propter earum malignitatem, sed propter arripientium multitudinem, & imperitiam his damno fiat? In quo nos officio erga reliquos homines, quod debemus, nequaquam deesse teneo: Populo siquidem, non Scientiam, sed ejus opus, & operam, Artis videlicet quisque benefacta suæ debet, iis solis exceptis, quos in Arte initiandos sumimus, quorum plane neminem nobis repudiare fas est: cætera nugatorias infantiae curiositates olent circulatoribus, non Professoribus exhauriendas. Delectari siquidem, non discere plerique malunt: neque magis absurdum quidquam est, quam subsecivis sermonibus, & quasi aliud agendo, criterium, tactum, Artis sensorium, quo sine nemo Artifex in omni quacunque Arte esse potest, homini neutiquam ad Artem instituto protinus inserere: quando quidem nihil longum æque, & diuturnum est, atque Artificis creatio.

Iam vero cum non aliis magis, quam nobis, Cives esse liceat; propterea quod non aliorum magis, quam nostra, Patria ea sit, cui rudes, & informes futurorum longo post intervallo hominum imagines, assidue lam-

bendo perpolimus , adque singulas plane
 civiles curas sensim conformamus , quem
 igitur inquam , in Civitate Professore se
 gerendum putabimus ? An Patriis curis non
 movebimur ; quodque proletario non dico
 homini , sed barbaro usque esset nefas ,
 ignarum , & consilii inopem civilibus ne-
 gotiis interesse , hanc ego Epicuræorum a-
 nalgæsiæ , nostram istam ego unice partem
 dixero ? Tantum ne humanitatem Sapiencia
 obliterabit , animisque sensum delebit , &
 quidquid in nobis carius Natura ingenuit ,
 Parentum , Liberorum , Tyronum , atque unam
 pro omni caritate Patriam nostro procul
 pectore exterminabit ? cum e contrario ni-
 hil sit crebrum adeo in historia , atque do-
 ctissimos viros , Civilitate Sapienciam vicis-
 se ? . Quis in Philosophia universa major
 Aristotele ? Stagiram , unde natus erat ,
 Alexandri armis eversam in illius gratiam
 Alexander iterum instauravit . Quis in Geo-
 metria , & Hydraulica Archimedi superiør ?
 Marcelli Syracusas ejus Patriam obsidentis
 classem hexagonis speculis incendit . Quid
 de Hippocratis erga Græciam pestilitate con-
 fectam pietate dixero ? a quo Artaxerses ,
 Perside similiter laborante , necquicquam

auxilium magna oblata mercede rogavit, eo quod esset Græciæ inimicus. Quid de Epaminonda, aut Xenophonte dixerō, hominibus ad Philosophiam & Sapientiam natis? quorum primus Spartanorum potentiam delevit; alter vero, rogante Persarum Legato, ut positis armis se Regis clementiæ submitteret, forti animo respondit: Hæc duo nobis tantum supersunt Arma, & Virtus; quod si Arma dederō, cui usui Virtus? scilicet quod sapienti viro armis quoque pro Virtute, & Patria dimicandum cognosceret.

Præterea eos in officio erga Civitatem, quod debent, constanter & fideliter permanere eo maxime præstat, ut cæteros quosque in Civitate similiter, suæ in Populo gratia, & auctoritate contineant; tum vero, vel numquam, vel necessariis omnino de causis, emendare, quæ gerantur, velle; ut, quæ meliora ipsi ducunt, non ea palam & tumultuose, sed iis, quorum gerere Rempublicam est, candide tamen, & aperte imperantur. Neque enim pacatum Populum habere facile est iis, qui Sapientiam profiteantur, palam & cum strepitu dissidentibus: quæ in caussa sunt, cur ad Legum

obsequium, ii plane studiosius, quam reliqui compellantur. Post quæ, dignissimum aliud Sapientiæ opus urget, incitatos videlicet Civium animos, quotiescumque oporteat, omni studio mollire, atque alterna remissione componere, vetusque illud Atheniensium exemplum renovare delendo memoriam discordiarum oblivione sempiterna. Quid etenim non ruiturum, incompositis Civium animis? quid contra civilius, denique quid sapientius, quid Diis similis, quam jacere fundamenta Concordiæ?

Quamquam quid procul quæsititas Sapientium ejusmodi Virorum imagines proferre animus est, quando quidem, & tempore, & loco admodum proximæ, & quas singuli fere vidimus, hic Bononiæ omnium oculis obversantur? Neque etenim aut Aldrovandi ætatem, aut Malpighii, aut etiam Marsilii, & Manfredii tempora attigero; sed Vos non multos ante annos pie, & cum fletu conditos, majestatis Litterarum Vindices & Patriæ Caritatis Simulacra evocabo, Molli-
nelium, Azzoguidium, Beccarium, Laghium, Balbium, Zanottos utrosque: Te Lauram Bassiam Fœmineæ Virtutis exemplar: Vosque superioribus fere mensibus sancto huic Col-

legio , & bonis omnibus heu ademptos Galvanium , Casalium, Palcanium, Mundinium.

Sic sic Professores, sic Cives esse licet. Et eos quidem, cum in vita essent, istam ego diem maxime desideravisse judico, in qua Italici Nominis majestate iterum parta atque Orbi asserta, eorum Nepotes intemperatum Vestæignem impensius exagitarent. Si quid nostra Manes curare credibile est, parcite jamque tandem desideriis, quotquot hic circumstatis studiorum nostrorum, & Immortalitatis nostræ Auspices suspiciendæ Bononiensium Umbræ? Potentissimo atque Invicto Galliarum CONSULE, eodemque Italicæ Reipublicæ PRÆSIDE, ecce diu Vobis, pro summa vestra erga Patriam conjunctione, peroptata Nobis illuxit dies: Tuque Bononia iterum aliquando splendidiore, si quidem possibile est, cultu ornatuque con-surge, Italicæ Reipublicæ amplitudini, atque perennitati in ævum consuktura.

